

A8, B7, B8, B9, B 10, C10 Kareleri Ve Türkiye İçin *Veronica* (Scrophulariaceae) Cinsine Ait Yeni Floristik Kayıtlar*

Fazlı ÖZTÜRK

Avni ÖZTÜRK

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, 65080, Van-TÜRKİYE

Özet: Bu çalışmada 8 vasküler bitki taksonundan (*Scrophulariaceae*) bir takson Türkiye için, 7 takson da A8, B7, B8, B9, B10, C10 kareleri için yeni kayıt olarak verilmiştir. Kayıtlar arasında bulunan *Veronica beccabunga* L. Subsp. *muscosa* M. A. Fischer Türkiye için yeni bir taksondur.

Anahtar Kelimeler: *Scrophulariaceae*, *Veronica*, Flora, Yayılış, Yeni kayıt.

New Floristic Records Belong To The Genus *Veronica* (Scrophulariaceae) From A8, B7, B8, B9 B10, C10, Squares And Turkey

Abstract : In this paper, 8 vascular plant taxa, (*Scrophulariaceae*) one taxon for Turkey and 7 taxa for A8, B7, B8, B9, B10, C10 squares, are given as new records. Among the records, *Veronica beccabunga* L. Subsp. *muscosa* M. A. Fischer is a new taxon for Turkey.

Key Words: *Scrophulariaceae*, *Veronica*, Flora, Chorology, New record.

Giriş

Araştırma alanımız Doğu Anadolu bölgesini kapsamaktadır. Bu bölgenin ortalama yüksekliği 2000 m civarındadır (Erinç, 1965). Araştırma alanı fitocoğrafik yönden İran-Turan bölgesine dahildir (Davis, 1965). Araştırmamız 1994-1998 yıllarını kapsamaktadır. Bu bölgenin bitki örtüsü otlatma nedeniyle yoğun tahrip olmuş ve kserofitik step formasyonlarının hakimiyeti altındadır. Araştırma bölgemizden yeni kare kaydı olarak belirlediğimiz bitkiler, Davis'in Türkiye Florası'nda belirlediği kareleme sistemine göre A8, B7, B8, B9, B10, C10 karelerinde yer almaktadır (Davis, 1965-1985,1988).

Van-Edremit ilçesi bataklık ve sulak alanlardan toplanan *Veronica beccabunga* L. subsp. *muscosa* M. A. Fischer. Türkiye için yeni kayıt olarak belirlenmiştir. M. A. Fischer (1985) bu taksonun İran'da mevcut olduğunu ve Doğu Anadolu'da da bulunabileceğini bildirmiştir. İran Florası'nda bu taksonun deskripsiyonu, bizim belirlediğimiz deskripsiyonlardan biraz farklılık arz etmektedir. İncelediğimiz materyallerde gövde

en çok 10-15 cm, yaprak sapı 2-3 cm'dir. İran Florası'nda bu ölçüler gövde için en çok 10 cm, yaprak sapı 1 cm kadardır.

Türkiye Florası için yeni kayıt olan bu taksonun *Veronica beccabunga* L. alttür anahtarına ilavesi yapılarak anahtarın yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Materyal ve Yöntem

Bu floristik çalışmada toplanan bitki örnekleri VANF herbaryumunda muhafaza edilmektedir. Araştırma bölgemize ait taksonların floristik yeni kare kontrolleri, aşağıdaki ilgili kaynaklar gözden geçirilerek belirlenmiştir (Davis, 1965 - 1978, 1971, 1988; Fischer, 1981, 1984, 1985; Chrtek, 1981; Bonnier, 1934; Heywood et al., 1972; Öztürk, 1977, 1982; Öztürk ve 1983, Öztürk ve Fischer, 1991; Post, 1933; Rechinger, 1973, Öztürk ve Behçet, 1998; Öztürk, 1990-a, 1990-b, Ocakverdi, 1994; Behçet ve Altan, 1992, 1993-a, 1993-b; Behçet ve Altan, 1994, Tatlı, 1989; Gümüş, 1992; Behçet ve Tatlı, 1989; Aktoklu, 1992; Demirkuş ve Erik, 1994; Aziret ve Demirkuş, 1996; Kaya ve Demirkuş, 1996; Huber- Morath, 1987,

1988; Özçelik, 1987, 1989; Donner, 1985, 1987; Sorger et Mann, 1987; Behçet, 1989).

Grid kareleri ve bu karelere ait taksonlar alfabetik olarak sunulmuştur. Bitkilerin Latince adından sonra, bitkilerin toplama yeri, habitatu, yüksekliği, toplama tarihi, toplayıcı numarası ve biliniyorsa fitocoğrafik bölgesi belirtilmiştir.

Bulgular

SCROPHULARIACEAE

A8: *Veronica anagallis-aquatica* L. subsp. *oxycarpa* (Boiss. in Kotschy) A. Jelen.

- Erzurum: Ilıca'nın kuzeyi, merkez, dere kenarı, 1900 m, 20.06.1996, F.13.

A8: *Veronica beccabunga* L. subsp. *beccabunga*

- Erzurum: Kargapazarı dağları, kuzey etekleri, 2000 m, 20.06.1996, F.1074.

B7: *Veronica heureka* M. A. Fischer.

- Malatya: Hekimhan, Akpınar köyü, Ayrancı dağı etekleri, dere kenarı, 1600 m, 03.08.1997, F.643.

B7: *Veronica poljensis* Murbeck.

- Elazığ: Sivrice, Hazar dağı, 1300 m, 05.08.1997, F.665.

B7: *Veronica anagallis-aquatica* L. subsp. *michauxii* (Lam.) A. Jelen.

- Elazığ: Sivrice, Hazar dağı güney etekleri, 1500 m, 05.06.1997, F.656, 662. İran-Turan elementi.

B8: *Veronica anagallis-aquatica* L. subsp. *michauxii* (Lam.) A. Jelen.

- Muş: 10 km doğuda Karasu nehri civarı, sulu çayırlar, 1700 m, 15.06.1996, F.1040. İran-Turan elementi.

B8: *Veronica anagalloides* Guss.

- Muş: 10 km doğuda Karasu nehri civarı, sulu, kumlu çayırlar, 1650 m, 16.06.1997, F.1060, 1061.

B9: *Veronica anagallis-aquatica* L. subsp. *lysimachioides* (Boiss.) M. A. Fischer.

- Van: Vankalesi güneyi, 1680 m, 24.07.1997, F.629-b, 685. İran-Turan elementi.

B9: *Veronica anagalloides* Guss.

- Van: Doğanlar köyü vadisi, gölet civarı, sulak alanlar, 1900 m, 19.06.1996, F.1102! Erçek gölünün doğu kıyısında, demiryolu kenarı boyunca, sulak alan, 1800 m, 24.07.1997, F.480 (aromatik), 504! Gevaş'tan Reşadiye'ye

2-3 km yol kenarı, su kanalları yanı, 1650 m, 06.06.1997, F.5-c, 5-b (aromatik)! Gürpınar, Nordus, Beyazbulag yaylası, 1800 m, 19.06.1997, F.17.

- Bitlis: Ahlat'tan Tatvan'a 2 km, sulak alanlar, 1680 m, 06.06.1997, F.2 (aromatik).

B9: *Veronica beccabunga* L. subsp. *abscondita* M. A. Fischer.

- Van: Gevaş-Tatvan çıkışı 3.km, 1650 m, 06.06.1997, F.5-a! Edremit, Şamran kanalı altı, Araştırma hastanesi üstü, 1700 m, 20.07.1997, F.342! Edremit, Elmalık köyü içi, durgun dere suyu akarlarında, 1700 m, 20.07.1997, F.355. İran-Turan elementi.

B9: *Veronica beccabunga* L. subsp. *muscosa* (Korsh.) M. A. Fischer.

- Van: Erek dağı kuzeyi, Değirmen köyünün üstü, kumlu, çakıllı durgun akan sulu yerlerde, 1900 m, 09.09.1996, F.1076! Edremit, çevre yolundan güneye 1 km, Şamran kanalı altı, sulu çayırlar, yol kenarı, 1700 m, 29.09.1996, F.1001! Edremit, Yüksek İhtisas Hastanesi üstü, sulu çayırlar, 1700 m, 23.11.1997, F.1077! Edremit, Şamran kanalı altında, sulu, kumlu alanlar, 1700 m, 20.07.1997, F.320. İran-Turan elementi.

B9: *Veronica heureka* M. A. Fischer.

- Van: Gürpınar, Beyazbulag yaylası, durgun akan kaynak suları çevresinde, 1900 m, 19.06.1997, F.16 (aromatik)! Gevaş-Tatvan yönünde 3.km, yol kenarı, sulak yerler, 1650 m, 06.06.1997, F.5-d (aromatik)! Edremit, Araştırma hastanesi üstü, sulak yerler, 1700 m, 12.07.1997, F.310 (aromatik)! Muradiye şelalesi, 1700 m, 20.06.1997, F.23.

- Bitlis: Adilcevaz-Erçiş çıkışında, yol kenarı, sazlık alan, 1650 m, 06.06.1997, F.1-c (aromatik). İran-Turan elementi.

B9: *Veronica poljensis* Murbeck.

- Van: Havaalanı üstü, çevreyolu kenarı, bataklık, 1650 m, 06.06.1996, F.352! Edremit, Şamran kanalı civarı, sulak alanlar, 1700 m, 06.06.1997, F.6! Erçek gölü güneyi, demiryolu kenarı, sulak alanlar, 1900 m, 24.07.1997, F.451 (aromatik)! Edremit, Araştırma hastanesi üstü, 1700 m, 23.11.1997, F.1075.

B10: *Veronica anagallis-aquatica* L. subsp. *oxycarpa* (Boiss. in Kotschy) A. Jelen.

- Van: Özalp-Van çıkışı 2.km, kaynak suyu önleri, yol kenarı, 1800 m, 24.07.1997, F.414.

- Ağrı:Hamur-Tutak arası, Murat çayı civarı, kaynak suyu yanları, 1500 m, 16.06.1996, F.1064. İran-Turan elementi.

C10: *Veronica anagallis-aquatica* L. subsp. *michauxii* (Lam.) A. Jelen.

- Hakkari: Şemdinli, Gomena tepe, doğu etekleri, kaynak suyu akarlarında, 1500 m, 30.06.1997, F.34. İran-Turan elementi.

C10: *Veronica anagallis-aquatica* L. subsp. *oxycarpa* (Boiss. in Kotschy) A. Jelen.

- Hakkari: Şemdinli, Tekeli köyü, yol kenarları, kaynak suyu çevresi, 950 m, 01.07.1997, F.50, 54! Yüksekova, merkez, dere kenarında, 1 km güney, 2000 m, 07.07.1997, F.92. İran-Turan elementi.

Sonuç

Floristik grid karelerinden A8, B7, B8, B9, B10, C10 olmak üzere *Veronica* L. (*Scrophulariaceae*) cinsinin *Beccabunga* Dumort. seksiyonuna ait 8 takson yeni kayıt olarak belirlenmiştir. Bunlardan *Veronica beccabunga* L. subsp. *muscosa* M.A.Fischer. B9 grid karesinde, Türkiye için yeni kayıt olarak belirlenmiştir.

Kaynaklar

- Aktoklu, E., 1992. C6 Karesinden (Erkenek-MALATYA) Yeni Floristik Kayıtlar. Doğa Tr. J. of Bot., 16, 71-84.
- Aziret, A., DEMİRKUŞ, N., 1996. Baskil ve Çevresi (Elazığ) Florası Üzerine Bir Ön Araştırma. Y.Y.Ü. Fen Bil. Enstitüsü, Y. Lisans Tezi (Yayınlanmadı), Van.
- Behçet, L. ve Altan, Y., 1994. Van, Erçek, Turna ve Bostaniçi Göllerinin Sucul Florası. Tr. J. Of Bot., 18, 91-98.
- Behçet, L., 1989. B9 (Bitlis) Karesi ve Türkiye İçin Yeni Floristik Kayıtlar. Türk Bot. D., 13, 3.
- Behçet, L., ALTAN, Y., 1993a. B9 (Hizan-Bitlis) Karesi İçin Yeni Floristik Kayıtlar. Doğa Tr. Bot. J., 17, 29-31.
- Behçet, L., ALTAN, Y., 1993b. Van Gölü Havzasında (B9) Türkiye Florasına Katkıları. Doğa Tr. Bot. J., 17, 33-36.
- Behçet, L., Tatlı, A., 1989. Dumlu Dağları (Erzurum) Vegetasyonu Üzerine

Fitososyolojik Bir Araştırma. Doğa TU. Bot. D., 13, 3, 398-417.

Bonnier, G., 1934. Florae Complete Illustrée en Couleurs de France. Tom 8, pp. 60-61, Paris.

Chrtek, J., et al., 1981. *Veronica* sect. *Beccabunga* in Egypt. Folia Geobot. Phytotax., Praha 16, 423-437.

Davis, P. H., 1978. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 6, Univ. Press., Edinburgh.

Davis, P. H., 1971. Distribution patterns in Anatolia with particular reference to endemism. Plant Life of South-West Asia. P. 15-17, Edinburgh Univ. Press.

Davis, P. H., 1988. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol.10 (supplement). Univ. Press., Edinburgh.

Demirkuş, N., 1994. Çiçek Dağı ve Çevresinin (Posof-Kars) Florası Üzerine Bir Araştırma. Hacettepe Fen ve Müh. B. Der., 15, 1-47, Ankara.

Donner, J., 1985. Verbreitungskarten zur P. H. Davis, Flora of Turkey. 1-8, Linzer Biol. Beitr., 17, 1-20.

Donner, J., 1987. Verbreitungskarten zur P. H. Davis, Flora of Turkey. 9, Linzer Biol. Beitr., 19, 3-16.

Fischer, M. A., 1981. *Veronica*. In Rechinger, K. H., (ed.), Flora Iranica. Tab. 147, 247, Graz. Akad., Ges.

Fischer, M. A., 1985. *Veronica beccabunga*. Gliedert Sich in Drei Vikarierende Unterarten. Flora D., 176, 117-128.

Fischer, M. A., et al., 1984. *Veronica scardica*-A Neglected Species of The Serbian Flora. Institute of Botany and Botanical Garden, Faculty of Science, 18, 37-53, Beograd.

Gümüş, İ., 1992. Çakmak Dağları (B9-Ağrı) Florasına Giriş. Doğa. Tr. J. Bot., 16, 54-70.

Gümüş, İ., 1992. Tahir Dağları ve Güzeldere Havzası (Ağrı) Step Vej. Bitki Sosy. Yönünden Araştırılması. Doğa TU. Bot. D., 16, 153-175.

Heywood, V. H., TUTIN, T. G., 1972. Flora Eurpaea. Vol.3, pp. 242-251, Univ. Press, Cambridge.

Huber-Morath, A., 1987. Last Complement to P. H. Davis Flora of Turkey, 1-9, (1965-1985), I., Condollea, 42, 717-769.

- Huber-Morath, A., 1988. Last Complement to P. H. Davis Flora of Turkey, 1-9, II., Condollea, 43, 27-72.
- Kaya, A., Demirkuş, N., 1996. Uzundere (Kargapazarı Dağları) ve Çevresi (Erzurum) Florası Üzerine Bir Ön Araştırma. Y.Y.Ü. Fen Bil. Enstitüsü, Y. Lisans Tezi (Yayınlanmadı), Van.
- Ocakverdi, H., 1994. Akkaya, Arpaçay, Melikköy ve Değirmenköprü Köy Yaylası (Kars) ile Sovyet Sınırı Arasında Kalan Bölgenin Bitki Sosyolojisi ve Ekolojisi Yönünden Araştırılması. Tr. J. of Bot., 18, 245-265.
- Özçelik, H., 1987. New Floristic Records From East Anatolia (B9). Doğa TU. Bot. Derg.
- Özçelik, H., 1989. New Floristic Records From B9 Square (Van). Ege Üniv., Fen Bil. Derg., 11, 1, İzmir.
- Öztürk, A., 1977. Erzurum İlinin *Veronica* L. Türleri Üzerinde Taksonomik Bir Araştırma. Doktora Tezi (Yayınlanmadı), 130 Sayfa, Atatürk Ü., Fen Fak., Erzurum.
- Öztürk, A., 1982. Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgelerinin *Veronica* L. Florası Üzerinde Sitotaksonomik, Klasik Taksonomik ve Fitocoğrafik Araştırmalar. Doçentlik Tezi (Yayınlanmadı), 101 Sayfa, Atatürk Ü., Fen Fak., Erzurum.
- Öztürk, A., 1983. Türkiye'nin *Veronica* L. (*Scrophulariaceae*) Taksonları için Yeni Durumlar ve Yeni Yayılışlar. Doğa Bilim Dergisi, 7, 532-537.
- Öztürk, A., 1990a. Erzurum Yöresinin Faydalı ve Tıbbi Yabancı Bitkilerinin Yerel Ad ve Kullanışları Yönünden Tanımları. Y.Y.Ü. Fen Bil. Enst. Derg., 1, 1, 1-18, Van.
- Öztürk, A., 1990b. Türkiye Florasındaki B Kareleri İçin Yeni Kayıtlar ve Bazı Tavsiyeler. Y.Y.Ü. Fen Bil. Enst. Derg., 1, 1, 11-25, Van.
- Öztürk, F., Behçet, L., 1998. Kurubaş Geçidi (Van) Florası. Ot Sistematik Botanik Dergisi (Baskıda), Ankara.
- Öztürk, A., Fischer, M.A., 1991. Additions and Corrections to the Genera *Veronica* L. and *Pseudolysimachion*. Y.Y.Ü. Fen Bil. Enst. Derg., 2, 2, 83-98, Van.
- Post, G. E., 1933. Flora of Syria, Palestine and Sinai. E nd. Ed., Vol.II., 299-307, Beirut.
- Rechinger, K. H., 1973. Flora Aegaea. PP. 480-484, Wien.
- Sorger, F. et MANN, M., 1987. Beiträge zur Flora der Turkei. VII., Linzer Biol. Beiträge, 19/1.
- Tatlı, A., 1989. Allahuekber Dağları Florasına Katkılar. Doğa. TU. Bot. Derg., 13, 3, 355-374.